

ВІДОМОСТІ ПРО ОСВІТНЮ ПРОГРАМУ

Реєстраційний номер ЗВО у ЄДЕБО 62

Повна назва ЗВО Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Ідентифікаційний код ЗВО 02071205

ПІБ керівника ЗВО Бакіров Віль Савбанович

Посилання на офіційний веб-сайт ЗВО univer.kharkov.ua

ID освітньої програми в ЄДЕБО 36713

Повна назва ОП Філологія

Реквізити рішення про ліцензування спеціальності на відповідному рівні вищої освіти

Цикл (рівень вищої освіти) Доктор філософії

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація -

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Керівник експертної групи Вірченко Тетяна Ігорівна

Члени експертної групи Славова Людмила Леонардівна

Левченко Леся Валеріївна

Дата початку візиту до ЗВО 02.07.2020

Дата завершення візиту до ЗВО 04.07.2020

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання освітньої програми *

<https://www.univer.kharkov.ua/docs/filologia-phd.pdf>

Програма візиту експертної групи *

<http://foreign-languages.karazin.ua/research/programa-provedennya-akreditatsiynoi-ekspertizi-02072020-04072020>

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям Освітньо-наукова програма «Філологія» (рівня «доктор філософії») у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна є чинною, має достатнє навчально-методичне й ресурсне забезпечення. Загалом підготовка аспірантів в Каразінському університеті має давню історію і найкращі традиції були взяті при розробці ОНП. Важливо, що здобувачі, які успішно виходять на захист, повертаються у ЗВО на посади викладачів, старших викладачів, доцентів та покращують кадровий склад закладів вищої освіти Слобожанщини. Харків – складне місто в лінгвальному вимірі, тож вкрай важливо, щоб Харківський університет імені В. Н. Каразіна був центром формування дослідника-патріота.

Широкий спектр наукових спеціалізацій, за якими здійснювалася підготовка аспірантів, позначився на змісті ОНП.

Програма та процес її реалізації в ХНУ імені В. Н. Каразіна відповідають усім вимогам, що висувається в процесі акредитації. Слабкі сторони не є критичними і можуть бути

ліквідовані в робочому порядку. Гарант програми і керівництво закладу продемонстрували готовність удосконалюватися та працювати на розвиток ОНП і процесу її реалізації.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Освітньо-наукова програма «Філологія» (рівня «доктор філософії») у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна має чіткі цілі, що корелюються з місією та стратегією закладу. ПРН досяжні й відповідають 9 рівню Національної рамки кваліфікації. Це зумовлено чіткою структурою ОНП, взаємопов'язаністю ОК, відповідністю предметній області.

Здобувачі мають можливість індивідуального вибору дисциплін. Університет загалом має механізми реалізації права здобувачів на академічну мобільність. Теми, запропоновані здобувачам для досліджень, корелюються з цілями ОНП. Здобувачі мають можливість апробувати наукові результати під час конференцій та на сторінках фахових журналів (два із них внесені до категорії «Б»). Прозорими та зрозумілими є контрольні заходи для здобувачів.

НПП використовують проблемно-орієнтований стиль викладання, заснований на дослідженні. НПП мають високу публікаційну активність, публікації відповідають ОК, які викладають їх автори. Також спостерігається зв'язок наукових досліджень з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

До освітнього процесу залучені викладачі високої академічної та професійної кваліфікації; їх добір відбувається на основі прозорих процедур конкурсного відбору. Задля професійного розвитку викладачів ЗВО має внутрішні програми, а також фінансово стимулює викладачів.

ЗВО має чітку та документально врегульовану процедуру дотримання академічної доброчесності; використовуються технічні засоби виявлення плагіату. Здобувачі ОНП ознайомлені з питаннями академічної доброчесності та дотримуються її. Популяризація серед здобувачів та НПП культури якості сприяє розвитку освітньо-наукової діяльності за цією програмою.

Матеріально-технічне забезпечення, доступ до фахової літератури, зокрема дистанційний, нормативні документи ЗВО націлені на регулювання навчання осіб з особливими освітніми потребами. Низка Положень спрямовані на протидію корупції та запобігання виникнення конфліктних ситуацій.

Офіційний сайт ХНУ імені В. Н. Каразіна є доступним для кожного інтернет-користувача, а вся наявна на ньому інформація представлена в обсязі, достатньому для інформування стейкхолдерів та суспільства про ОНП.

ЗВО організаційно та матеріально забезпечує в межах ОНП проведення та апробації результатів наукових досліджень аспірантів відповідно до їхньої науково-дослідної тематики. Позитивною практикою є участь наукових керівників і аспірантів у дослідницьких проектах.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення.

Слабкою стороною планування ОНП є відсутність обговорення ПРН зі стейкхолдерами. Звертаємо увагу ЗВО, що ОНП має містити перелік і включати в обсяг усі ОК, якими досягаються ПРН. Також ОНП не містить структурно-логічної схеми, матриці відповідності програмних компетентностей компонентам ОНП та матриці забезпечення ПРН відповідними компонентами ОНП. Неузгодженою є інформація щодо термінів прийому в переліку документів для вступу до аспірантури з Правилами прийому 2020, відсутні оновлені програми фахових випробувань. Не для всіх аспірантів є можливість утворити разові / постійно діючі спеціалізовані вчені ради. Відомості про самооцінювання, спілкування з різними фокус-групами засвідчують слабе залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу; професіоналів-практиків, представників роботодавців – до навчального процесу (для окремих наукових спеціалізацій). Також це залучення носить несистемний характер і не стосується здобувачів усіх наукових спеціалізацій. Вибір ОК здобувачів здебільшого зводиться до вибору блоку.

Зважаючи на низку зауважень, ЕГ радить:

- 1) дієво залучати працедавців на всіх етапах реалізації ОНП;
- 2) увести практику перегляду ОНП;
- 3) зміст ОНП доречно доповнити матрицею відповідності програмних компетентностей компонентам ОНП та матрицею забезпечення ПРН відповідними компонентами ОНП (звертаємо увагу, що заповнення такої матриці передбачене додатком 2 Положення про організацію освітнього процесу);
- 4) відмовитись від формулювань у тексті ОНП «дисципліни вибору ЗВО»;
- 5) розширити перелік дисциплін у межах блоку, а також запропонувати ОК для вибору поза блоками.
- 6) привести у відповідність опис ПРН у РПНД до чинної ОНП-2019;
- 6) доповнити анотації вибіркового ОК інформацією про ПРН;
- 7) НПП, які забезпечують викладання та керівництво науковими роботами за науковими спеціальностями «українська мова» та «російська мова», активізувати зусилля для написання статей, що індексуються в наукометричних базах Web of Science, Scopus, та збільшення активності в міжнародних проектах.

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

Підстави для відмови в акредитації (в разі наявності):

Відсутні ▼

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	Рівень В
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	Рівень В
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	Рівень В
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	Рівень В

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	Рівень В
Критерій 6. Людські ресурси	Рівень В
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	Рівень А
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	Рівень В
Критерій 9. Прозорість та публічність	Рівень А
Критерій 10. Навчання через дослідження	Рівень В

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Проаналізувавши ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 035 Філологія (2016, 2019), ЕГ встановила, що мета ОНП «розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації для здійснення науково-дослідницької діяльності, аналітичної роботи, наукового консультування у сфері науки, освіти, культури, державного управління та діяльності недержавних організацій» корелюється із місією Каразінського університету – «пізнавати, навчати, просвіщати», озвученою під час спілкування з адміністрацією закладу. Декан філологічного факультету конкретизував місію в контексті підготовки філологів: формувати людську свідомість, виховувати фахівців, здатних поєднувати яскравість дослідника з патріотизмом. Реалізація місії ЗВО відбувається в контексті дотримання «Кодексу цінностей Каразінського університету» (<https://cutt.ly/npwrlsY>). Під час спілкування зі здобувачами підтвердилось, що під час реалізації ОНП НПП та аспірантами сповідаються такі цінності, як гармонійне поєднання освітнього процесу із науковими дослідженнями, академічна свобода і відповідальність, відкритість тощо.

ЕГ також вважає, що ОНП вписується в загальну стратегію розвитку Каразінського університету на 2019–2025 роки (<https://cutt.ly/4pwrTvS>): у науці – зберегти лідерство на українському науковому просторі, високий міжнародний конкурентний рівень; в освіті – відповідати світовим стандартам якості, бути інтегрованим у світове співтовариство, мати високу міжнародну репутацію.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Спілкування з аспірантами, випускниками, працевдавцями дає право стверджувати, що цілі ОНП загалом визначаються з урахуванням потреб стейкхолдерів. Група забезпечення спілкується з вказаною групою осіб під час конференцій, засідань спеціалізованих вчених рад, наукових семінарів тощо. Працевдавці відзначили, що предметом обговорень здебільшого є контент ОК, а не ПРН.

На запит ЕГ ЗВО надав «Результати опитування учасників навчального процесу на третьому освітньо-науковому рівні на факультеті іноземних мов» (Додаток). За результатами опитування «ніхто зі здобувачів не показав достатню поінформованість про свої права брати участь в обговоренні змісту ОНП та РП». Згідно з витягом з протоколу № 12 засідання вченої ради факультету іноземних мов від 15 листопада 2019 року (Додаток) були ухвалені рішення щодо

запрошення здобувачів та роботодавців на засідання кафедр, де обговорюватиметься зміст ОНП і робочих програм.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі та ПРН ОНП-2016 дійсно були визначені з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту. Цілі ОНП-2019 не зазнали змін. Аналізуючи ОНП в динаміці, ЕГ спостерігає, що переосмислення зазнали ПРН: від констатації формальних результатів (виконання навчального навантаження, наявність публікацій тощо) до формулювання в парадигмі «знання – уміння». Тенденції розвитку спеціальності, галузевий контекст відображається в змісті ОК. Урахування галузевого аспекту ЕГ вбачає також у ставленні до англійської мови як мови спілкування в академічному дискурсі.

Ринок праці для цієї ОНП доволі сталий – заклади вищої освіти Слобожанщини. Зустріч із випускниками аспірантури підтвердила, що вони не лише успішно захищають дисертації, а й працюють на посадах доцентів, завідувачів кафедр тощо.

Досвід ОНП Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського національного лінгвістичного університету, а також Мовного центру університету Фрідріха-Олександра Ерланген-Нюрнберг (ФРН) та коледжу Royal Holloway Лондонського університету (Велика Британія) був врахований на рівні змісту ОК, а не цілей чи ПРН, що було підтверджено гарантом під час зустрічі.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти для спеціальності 035 Філологія рівня «доктор філософії» відсутній. Наказом №03001-1/276 від 03 червня 2016 року введено в дію рішення Вченої ради щодо «Затвердження тимчасових стандартів вищої освіти університету, освітньо-наукових програм та навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні» (<https://cutt.ly/Hpwr1qU>).

Розширений перелік ПРН, поданий в ОН-2019, відповідає дев'ятому рівню Національної рамки кваліфікацій у редакції від 25.06.2019:

Знання (концептуальні та методологічні знання...) – РН 1, РН 2;

Уміння (розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності...) – РН 3, РН 7, РН 11;

Уміння (реалізація наукового дослідження...) – РН 4, РН 6;

Уміння (критичний аналіз, оцінка і синтез нових ідей) – РН 4, РН 6;

Комунікація (вільне спілкування) – РН 8, РН 9;

Комунікація (використання академічної української та іноземної мови...) – РН 10;

Відповідальність і автономність (висока ступінь самостійності, академічна доброчесність) – РН 5;

Відповідальність і автономність (здатність до саморозвитку...) – РН 12.

Загальний аналіз щодо Критерію 1

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1:

Наявність чітких цілей ОНП, їхня кореляція з місією та стратегією закладу, відповідність ПРН Національній рамці кваліфікації.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1

Слабкою стороною планування ОНП є відсутність обговорення ПРН зі стейкхолдерами.

Рекомендуємо:

1) залучити працедавців до обговорення ПРН;

- 2) посилити поінформованість здобувачів про право брати участь в обговоренні змісту ОНП;
- 3) увести практику перегляду ОНП;
- 4) при аналізі досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних програм зважати на всі складові (у т.ч. ПРН), а не лише контент.

Рівень відповідності Критерію 1 Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1

Оскільки ЗВО має практику планування ОНП з урахуванням позицій стейкхолдерів і навіть був здійснений перегляд ОНП в 2019 році, але така діяльність потребує удосконалення, вважаємо, що ОНП загалом відповідає 1 критерію, а рекомендації можуть бути втілені в робочому порядку.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОНП становить 40 кредитів ЄКТС, що відповідає п. 6 ст. 5 ЗУ «Про вищу освіту».

ОНП передбачає можливість реалізації права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін (здебільшого блоків дисциплін) – 45 % загальної кількості кредитів ЄКТС, що відповідає пп. 15 п. 1 ст. 62 ЗУ «Про вищу освіту».

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОНП має чітку структуру: наявні освітня та наукова складові. Відповідно до п. 27 Постанови Кабінету міністрів України № 261 від 23 березня 2016 року «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» ОНП має 4 складових, що спрямовані на набуття компетентностей відповідно до 9 рівня Національної рамки кваліфікації. Так, набуттю глибинних знань зі спеціальності присвячені ОК вибіркового блоку. Вибіркові дисципліни об'єднані в 4 блоки: 1. Германські мови (англ., нім.), 2. Література зарубіжних країн, 3. Перекладознавство, 4. Слов'янські мови та літератури.

Для оволодіння загальнонаукових компетентностей введено ОК «Філософські засади та методологія наукових досліджень» (Блок 2), для набуття універсальних навичок дослідника розрахований блок 3 «Нормативних дисциплін за спеціальністю» (ОК «Парадигми сучасної філології» та «Підготовка наукових публікацій та презентація результатів»), для здобуття мовних компетентностей – Блок 1 (ОК «Іноземна мова»).

Також ОК розподілені за курсами та семестрами. Текстуально розподіл представлено в 4 розділі ОНП «Анотації дисциплін», тоді як представлення у вигляді графа візуально увиразнював би логічну послідовність опанування ОК. Крім цього, дисципліни розподілені на нормативні, дисципліни вибору ВНЗ, дисципліни вільного вибору аспіранта. Оскільки ЗВО не порушує пп. 15 п. 1 ст. 62 ЗУ «Про вищу освіту», використання словосполучення «дисципліни вибору ВНЗ» вважаємо недоречним.

Наявні неузгодженості в змісті ОНП. Так, табл. 1 не відображає практику, тоді як у розділі 6 відзначено, що вона є обов'язковим компонентом виконання ОНП.

У сукупності ОК спрямовані на досягнення як цілі ОНП, так і ПРН. Водночас ОНП не містить матриці відповідності програмних компетентностей, програмних результатів навчання компонентам освітньої програми, що ускладнює розуміння здобувачем освіти спрямованості змісту ОК на досягнення РН і формування компетентностей.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Аналіз анотацій ОК дає підстави стверджувати, що ОНП відповідає предметній області спеціальності 035 «Філологія». Це підтверджується нормативними ОК та дисциплінами вільного вибору аспіранта. Зміст останніх відображає спеціалізації підготовки: українська мова, російська мова, українська література, російська література, германські мови, література зарубіжних країн, перекладознавство.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

ОНП передбачено право здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін – 45 % загальної кількості кредитів ЄКТС.

За результатами анкетування (Додаток) підтверджений факт індивідуального вибору аспірантами ОК / блоків. Здобувачі під час опитування також підтвердили факт вибору дисциплін. На запит ЕГ були надані сканкопії зразків анкетування, індивідуальних планів аспірантів (Додаток).

Разом з тим, і результати анкетування, і спілкування з аспірантами та завідувачем відділу аспірантури та докторантури підтвердили, що свій вибір ОК аспіранти обговорюють разом із науковими керівниками і за потреби наукові керівники уточнюють вибір здобувачів. Аспіранти позитивно оцінюють таку практику, адже рекомендації завжди спрямовані на вибір тих ОК, які сприятимуть отриманню знань, важливих для виконання наукового дослідження.

Аспіранти також можуть обрати ОК поза блоком, який відповідає їхній науковій спеціалізації, але в такому випадку здобувачам доведеться опанувати ОК із блоку своєї спеціалізації самостійно, оскільки проміжна атестація передбачає складання комплексного іспиту, програма якого включає «обов'язкову і варіативну частини. Обов'язковий модуль охоплює загальні наукові питання з філології, а варіативна стосується наукових і практичних аспектів відповідно до обраного напрямку дисертаційної роботи» (с. 9 ОНП-2016). Це було підтверджено і під час спілкування з науково-педагогічним персоналом. Разом з тим здобувачі не підтвердили такої практики, оскільки радо дотримуються порад наукових керівників.

Також формування індивідуальної освітньої траєкторії реалізується завдяки можливості продовжувати обраний вектор наукових досліджень зі студентських, магістерських часів.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Зміст ОНП спрямований на формування низки компетентностей, серед яких науково-педагогічні та спеціальні професійні компетентності. Серед останніх «здатність використовувати сучасні методи та методики при викладанні теоретичного предметного матеріалу у вищому навчальному закладі».

На досягнення цих компетентностей орієнтована асистентська практика (встановлено на підставі аналізу робочих навчальних програм, розміщених за покликанням <https://cutt.ly/hpwuf6G>). Обсяг асистентської практики становить 72 год; розподіл між практичною і самостійною роботою становить 36 год і 36 год відповідно. Заплановані результати асистентської практики загалом дозволять здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Водночас, зміст ОК «Підготовка наукових публікацій та презентація результатів досліджень» покликаний дати знання щодо принципів організації та проведення навчальних занять, сформувані здатність мотивувати студентів до навчання. У той же час лише 4 год. лекцій відведено на тему «Застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведенні навчальних занять», тож спостерігаємо часткове порушення кореляції між формулюванням вимог до знань аспірантів і змістовим наповненням ОК.

Дослідницькі, комунікативні, етичні компетентності формуються в повному обсязі.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

РН 12 передбачає здатність «оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійно-дослідницького самовдосконалення, зокрема, залучати soft skills» (с. 12 ОНП-2019). Опис управлінських та комунікативних компетентностей підтверджує залучення soft skills. Оскільки ОНП не містить матриці відповідностей ПРН ОК до аналізу була залучена табл. 3 відомостей про самооцінювання. Згідно наведених у таблиці відомостей, ПРН 12 досягається під час проведення Асистентської практики. Під час спілкування з академічним персоналом було з'ясовано, що такі soft skills, як ораторські та комунікативні здібності, високий рівень самоорганізації, здатність працювати в команді, медиаграмотність формуються під час більшості ОК.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт для спеціальності 035 Філологія рівня «доктор філософії» не розроблений.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг освітньої складової ОНП становить 40 кредитів. Крім того, фактичне навантаження передбачає виконання асистентської практики, обсяг якої становить 72 год. У 6 розділі ОНП зазначено, що «проходження аспірантом асистентської практики у ВНЗ є обов'язковим компонентом виконання ОНП підготовки доктора філософії з філологічних наук». Також названо ОК, на якому здобувачі мають змогу отримати теоретичні знання щодо підготовки фахівців у ЗВО. Ці факти свідчать на користь потреби не лише обраховувати години, відведені на практичну підготовку, а й переводити їх у кредити.

Для аспірантів усіх наукових спеціалізацій передбачено два іспити: з іноземної мови та комплексний іспит зі спеціалізації. Для аспірантів зі спеціалізації передбачений ще іспит з ОК «Загальна теорія перекладу». Години на підготовку і проходження іспиту не передбачені.

Разом з тим, ЕГ відзначає, що за умови обліку вказаних годин, обсяг ОНП не перевищуватиме норму, встановлену ЗУ «Про вищу освіту», а фактичне навантаження здобувачів є відповідним для досягнення цілей і ПРН.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів за дуальною формою освіти не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2:

Чітка структура ОНП, взаємопов'язаність ОК, досяжність ПРН, відповідність предметній області, реалізація права здобувачів на індивідуальний вибір дисциплін – позитивні сторони під час реалізації ОП. Позитивною практикою є триступеневе формування науковця: студент – магістрант – аспірант.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2

Слабкими сторонами ОНП є відсутність у кредитах Асистентської практики; відсутність структурно-логічної схеми ОНП; матриці відповідності програмних компетентностей компонентам ОНП та матриці забезпечення ПРН відповідними компонентами ОНП.

Звертаємо увагу ЗВО, що ОНП має містити перелік і включати в обсяг усі ОК, якими досягаються ПРН. Радимо ознайомитися із довідником користувача європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи, зокрема із роз'ясненням: «Навчальне навантаження є оцінкою часу, протягом якого, як правило, особа повинна завершити всі навчальні заходи, такі як лекції, семінари, проекти, практичні роботи, практику / стажування та індивідуальні дослідження, необхідні для досягнення певних результатів навчання в системі формальної освіти» (с. 8).

Рекомендуємо:

1) оскільки ОК складають взаємопов'язану систему, в ОНП доцільно це уявити за допомогою структурно-логічної схеми ОНП, що варто подавати у вигляді графа;

2) зміст ОНП доречно доповнити матрицею відповідності програмних компетентностей компонентам ОНП та матрицею забезпечення ПРН відповідними компонентами ОНП (звертаємо увагу, що заповнення такої матриці передбачене додатком 2 Положення про організацію освітнього процесу);

3) оскільки ЗВО усвідомлює важливість реалізації права здобувачів на вільний вибір дисциплін і не порушує норму закону, варто відмовитись від формулювань у тексті ОНП «дисципліни вибору ЗВО», оскільки це поняття ілюструє протилежну парадигму. Також невиправданним видається називання однієї дисципліни блоком;

4) оскільки дисципліни вибіркового блоку дібрані так, що для виконання дослідження з певної наукової спеціалізації варто обрати всі дисципліни блоку, доцільно розширити перелік дисциплін у межах блоку, а також запропонувати ОК для вибору поза блоками.

Рівень відповідності Критерію 2 Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2

Висловлені побажання не стосуються критичних недоліків, можуть бути виконані в робочому порядку, таким чином ОНП загалом відповідає 2 критерію.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Вступна кампанія ЗВО регламентується міжнародно-правовими актами (Загальна декларація прав людини, Конвенція про захист прав людини та основних свобод, Конвенція про права дитини), законами України про освіту та вищу освіту, нормативними документами ЗВО, зокрема, «Положенням про приймальну комісію» (<https://cutt.ly/QrwiTB4>), що регулює діяльність, прозорість та відкритість предметної комісії; «Правилами прийому на навчання до аспірантури та докторантури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна» (<https://cutt.ly/VpwoTnO>).

Проаналізувавши інформацію оприлюднену на сайті ЗВО, члени ЕГ дійшли до висновку, що правила прийому на ОНП є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень, та є опублікованими на сторінці факультету. Правила містять інформацію про строки подачі та перелік необхідних документів; дату вступних випробувань; особливості вступного іспиту зі спеціальності та іноземної мови. Конкурсний відбір є чітким та прозорим. Перелік необхідних для вступу документів є у вільному доступі на сайті університету (<https://cutt.ly/HpwoZF8>). Проте варто зазначити, що як цей перелік документів, так і програми фахових випробувань зі спеціальності та іноземної мови, що є у вільному доступі на сторінці факультету іноземних мов, потребують оновлення, оскільки датуються 2018–2019 рр. відповідно.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Аналіз відкритих джерел, відомостей СО показав, що правила прийому враховують особливості програми, програма вступних випробувань відповідає спеціальності, переглядається та затверджується щорічно, й опубліковується на веб-сайті університету. Правила прийому містять чіткий механізм вступної кампанії. Варто зазначити, що ще на етапі вступу потенційний аспірант готує презентацію дослідницьких пропозицій за тематикою передбачуваного керівника. Крім того, при наявності дійсного міжнародного сертифікату про володіння іноземною мовою, зокрема англійською (TOEFL, International English Language Testing System, Cambridge English Language Assessment), зокрема німецькою (TestDaf), французькою (DELF або DALF) рівня не нижче B2 під час визначення результатів конкурсу, зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного іспиту з іноземної мови з найвищим балом. Програма фахових випробувань розміщена

на сайті <https://cutt.ly/cpwaS4A> та <https://cutt.ly/Zprns3c>. При конкурсному відборі при прийомі на навчання для здобуття ступеня доктора філософії використовується сума балів: отриманих при складанні вступного іспиту зі спеціальності, при складанні вступного іспиту з іноземної мови (при наявності сертифікату зараховується максимальний бал), за презентацію дослідницьких пропозицій за тематикою передбачуваного керівника, середній бал за 100-бальною шкалою додатку до диплому магістра (спеціаліста), за презентацію дослідницьких досягнень. Порядок та критерії оцінювання є чіткими та прозорими.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Академічна мобільність у ЗВО регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу...» та «Положенням про порядок реалізації учасниками освітнього процесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна права на академічну мобільність» (<https://cutt.ly/Arwa4D5>). Члени ЕГ, проаналізувавши ці документи, дійшли висновку, що результати, отримані при реалізації академічної можливості, перезараховуються на підставі наданого здобувачем вищої освіти документу з переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін, кількістю кредитів та інформацією про систему оцінювання навчальних здобутків здобувачів вищої освіти, завіреного в установленому порядку вищим навчальним закладом. Ця процедура регламентується положеннями ЗВО та договорами з університетами партнерами. Надані ЕГ дані анкетування здобувачів, проведеного в листопаді 2019р., та інтерв'ю фокус-груп здобувачів засвідчили високий рівень їхньої обізнаності щодо можливостей реалізації академічної можливості у ЗВО. Проте на ОНП таких практик не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У ЗВО не розроблене положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Загальний аналіз щодо Критерію 3

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3

Прозорість, чіткість умов участі в програмах академічної мобільності та визнання отриманих результатів регламентується нормативною базою ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3

Неузгоджена інформація щодо термінів прийому в переліку документів для вступу до аспірантури з Правилами прийому 2020; відсутність оновленої програми фахових випробувань.

Рекомендуємо:

1) ширше розглянути можливості визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті;

2) оновлювати перелік документів для вступу до аспірантури.

Рівень відповідності Критерію 3 Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3

Критерій 3 має загальну відповідність, недоліки є несуттєвими.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Для досягнення цілей та ПРН використовуються здебільшого традиційні форми та методи навчання: словесні (розповідь, лекція, бесіда), наочні (демонстрація, мультимедійна презентація,

ілюстрація) та метод самоконтролю. Серед практичних методів НПП надає перевагу методу розв'язання проблемних ситуацій. Відео- та аудіометод використовуються на ОК «Українські соціальні діалекти», «Іноземна мова», «Когнітивна лінгвістика і лінгвоконцептологія» тощо.

ЗВО почав активно використовувати платформу Moodle, але для здобувачів рівня «доктор філософії» наповнені лише три оболонки («Типологія стилів і напрямів», «Іноземна мова (англійська)», «Іноземна мова (німецька)»), і використовуються вони здебільшого для проведення контрольних заходів. Позитивною практикою є розміщення відеолекцій для аспірантів та молодих учених на сайті факультету. Така колекція запропонована здобувачам на сторінці факультету іноземних мов (<https://cutt.ly/gpwd1Uw>). Проте ця позитивна практика потребує оновлення (лекції записані 2011 року) та має відбуватися із дотриманням п. 1 ст. 48 Закону України «Про вищу освіту» і враховувати інтереси здобувачів різних наукових спеціалізацій.

На запит ЕГ ЗВО надав зразки анкетування здобувачів, згідно з якими всі опитані задоволені формами та методами навчання. Під час спілкування окремі здобувачі висловили побажання знайомитися з відеолекціями на сайті або на інших освітніх платформах, а також серед списку рекомендованої літератури мати більше покликань на електронні джерела.

За результатами зустрічі зі здобувачами з'ясовано, що вони мають право на вибір теми наукового дослідження, на продовження наукових зацікавлень, сформованих у часи студентства. Наведені факти підтверджують відповідність вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

З усіх ОК розроблено РПНД (для ОК, які забезпечують кафедри філологічного факультету – <https://cutt.ly/grwfs2d>; для ОК, які забезпечують кафедри факультету іноземних мов – <https://cutt.ly/hpwfXsL>). Кожна РПНД містить інформацію про мету навчальної дисципліни, перелік знань і вмінь, які мають здобути здобувачі, опис змісту навчальної дисципліни, її структуру, перелік тем лекцій, семінарських занять, видів самостійної роботи, перелік методів навчання і форм контролю, критерії оцінювання і список рекомендованої літератури. Під час зустрічей з'ясовано, що здобувачі знають, що РПНД розміщені у вільному доступі. Також усю інформацію здобувачі отримують на перших заняттях з дисциплін.

У ЗВО діє «Положення про організацію освітнього процесу». Додаток 7 до Положення містить форму РПНД, згідно з якою кожна програма має містити перелік запланованих результатів навчання. Чинні програми 2016 року містять цей перелік у парадигмі «знання – вміння», тоді як ОНП–2019 містить переосмислені розробниками ПРН. Тому доцільно в перспективні привести опис ПРН у РПНД у відповідність до чинної ОНП.

Використовують НПП в освітньому процесі й НМК. Здебільшого НМК має таку структуру: РПНД, розгорнутий план лекції, плани семінарських занять, контрольні питання, завдання із самостійної роботи.

На сайтах обох факультетів розміщені й анотації вибіркового ОК.

Структура анотацій типова: мета, предмет дисципліни, зміст курсу, місце в структурно-логічній схемі. Розробникам анотацій вибіркового ОК варто звернути увагу на доповнення інформації щодо ПРН. Отже, перешкод для отримання інформації немає, але ЗВО варто використовувати можливості системи Moodle для розміщення вказаної інформації, а також врахувати, що силабус є документом, орієнтованим на студента (для ОК, які забезпечують кафедри філологічного факультету).

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

На запит ЕГ ЗВО надав зведену таблицю тем аспірантів та публікацій наукових керівників. На підставі аналізу цієї таблиці помітно, що здобувачі вищої освіти приєднуються до актуальних

досліджень з проблем когнітивістики, прагматики й дискурсології, поетики художнього твору. Теми, пропоновані здобувачам для досліджень, корелюються з цілями ОНП.

Апробувати результати своїх досліджень здобувачі можуть під час щорічних наукових конференцій: «Academic and Scientific Challenges of Diverse Fields of Knowledge in the 21st Century», «Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація», «Художні феномени в історії світової літератури: перехід мови в письменництво (“Міжкультурний діалог”» (<https://cutt.ly/ZpwgU4x>). Опублікувати наукові статті здобувачі можуть у «Віснику Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія ”Філологія”», Міжнародному збірнику наукових праць «Cognition, communication, discourse», «Віснику Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: “Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов”».

Опис стилю й методів викладання освітніх компонентів в ОНП засвідчує, що НПП орієновані використовувати «проблемно-орієнований стиль навчання та викладання, заснований на дослідженні» (с. 5). РПНД здебільшого підтверджує факт наявності індивідуальних завдань, виконання яких передбачене у формі реферату або наукової статті відповідно до теми дисертації (відповідно такий перелік не конкретизований) і лише окремі ОК («Функціоналізм як альтернативна лінгвістична парадигма», «Міфопоетика зарубіжної літератури ХХ–ХХІ ст.», «Методи лінгвістичних досліджень», «Жанрова система малої прози в російській літературі кінця ХІХ – першої половини ХХ століття: новації, типологія, динаміка» тощо) містять визначений перелік завдань такого типу в межах курсу.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Аналіз табл. 2 (Додаток) дає підстави стверджувати достатньо високу публікаційну активність викладачів. Наукові інтереси викладачів відповідають ОК, викладання яких вони здійснюють.

Аналіз ОНП в динаміці показав, що удосконалення відбулось лише формулювання ПРН. РПНД затверджені в 2016 році, тож на сьогодні документально підтвердженого оновленого змісту освіти не спостерігаємо. Під час зустрічі і гарант, і викладачі запевнили, що зміст освіти – пріоритет у навчальному процесі, тому оновлення відбувається постійно.

Отже, викладачам варто посилити практику оновлення змісту ОК і відобразити це в РПНД. Також доречно оновлювати список літератури, особливо тими позиціями, які відобразатимуть досягнення випускників аспірантури ХНУ імені В. Н. Каразіна; включати у список електронні видання.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов’язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ЗВО має низку укладених угод із зарубіжними партнерами, з якими підписані двосторонні договори або протоколи про наміри (<https://cutt.ly/Qpwhdcv>). Дати підписання договорів свідчить, що це багатолітня практика; терміни дії договорів пролонгуються або угоди перезаключуються. Для реалізації філологічних проєктів укладений меморандум про взаєморозуміння з Євразійським національним університетом імені Л. М. Гумільова, договір про наукове співробітництво з Фрідріх-Олександр Університетом Ерланген-Нюрнберг (Німеччина), Університетом Палермо, Університетом Парми, Католицьким університетом Святого Серця (Італія).

Під час спілкування з начальником відділу організації міжнародної діяльності інформація була підтверджена. ЗВО має перспективні плани щодо академічної мобільності усіх учасників освітнього процесу. Реалізація цих планів стане можливою після завершення пандемії.

Загальний аналіз щодо Критерію 4

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4

Кореляція тем, запропонованих здобувачам для досліджень з цілями ОНП; можливість апробувати наукові результати під час конференцій та на сторінках фахових журналів (два із них внесено до категорії «Б»); використання проблемно-орієнтованого стилю викладання, заснованого

на дослідженні; висока публікаційна активність викладачів, що відповідає ОК, викладання яких вони здійснюють; зв'язок наукових досліджень з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4

Серед недоліків варто назвати невідповідність опису ПРН у РПНД відповідно до ОНП-2019; відсутність інформації про ПРН в анотаціях вибіркових дисциплін; відсутність відеолекцій для ОК усіх вибіркових блоків.

Рекомендуємо:

- 1) ширше використовувати потенціал системи Moodle у навчальному процесі;
- 2) оновити відеолекції для аспірантів; запропонувати відеолекції для всіх вибіркових блоків;
- 3) неухильно дотримуватися п.1 ст 48 Закону України «Про вищу освіту»;
- 4) активніше вводити у список рекомендованої літератури здобутки вихованців філологічної школи Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
- 5) списки рекомендованої літератури поповнювати джерелами з відповідними покликаннями на електронні ресурси;
- 6) привести у відповідність опис ПРН у РПНД до чинної ОНП-2019;
- 7) доповнити анотації вибіркових ОК інформацією про ПРН;
- 8) врахувати, що силабус є документом, орієнтованим на студента (для ОК, які забезпечують кафедри філологічного факультету);
- 9) посилити практику оновлення змісту ОК і відобразити це в РПНД.

Рівень відповідності Критерію 4 Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4

Оскільки всі висловлені зауваження можуть бути ліквідованими в робочому порядку при систематичній роботі, можна стверджувати, що ОНП відповідає 4 критерію.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна добросесність

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу» п.5.3.3–5.4 (<https://cutt.ly/dpwjIkU>), що передбачає такі види контролю результатів навчання, як вхідний, поточний контроль протягом семестру (усне опитування, письмовий контроль), індивідуальні завдання, мультимедійна презентація, підсумковий семестровий контроль, відстрочений контроль, атестація здобувачів вищої освіти. НПП ознайомлює здобувачів зі змістом, структурою, формою екзаменаційної (залікової) роботи на початку семестру, а також вона оприлюднена на веб-сайті факультету чи кафедри. Під час аналізу РП вибіркових ОК членами ЕГ було встановлено, що форма контролю всіх ОК представлена поточним контролем та самостійною роботою здобувача, що передбачає виконання письмового завдання (публікація, реферат і тези суголосні з темою наукової розвідки) та мультимедійної презентації. Форми контролю уніфіковані для всіх ОК, передбачають отримання максимально 60 балів за поточний контроль та самостійну роботу, максимальний бал, зокрема, становить 40 балів – отримується під час підсумкового контролю. Мінімальним позитивним балом є 51. Варто зазначити, що підсумковий контроль передбачає виконання письмового завдання (реферати, статті, монографії, розділ дисертаційної роботи) та усної відповіді. До підсумкового іспиту включені додаткові питання відповідно до теми дисертації, перелік яких затверджується вченою радою факультету. У випадку, якщо здобувач отримує 50 балів та менше, є потреба перескладання. Позитивним є проведення щорічної атестації аспіранта на засідання випускової кафедри та Вченої ради факультету. Члени ЕГ ознайомились з індивідуальними планами аспірантів (Я. Верменич, Є.

Василюк, Є. Полякова, О. Данилова, Х. Макарадзе, К. Сопіна) та упевнились у відповідності форм контролю та атестації аспірантів.

З критеріями оцінювання кожного ОК здобувачі мають можливість ознайомитись при перегляді робочих програм та силабусів дисциплін, що знаходяться у вільному доступі на сайті факультету. У силабусах ОК детально та чітко прописується критерії оцінювання усної відповіді на семінарських заняттях, виконання письмового завдання та мультимедійної презентації.

ОНП передбачає проміжну атестацію здобувача, метою якої є контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта. Проміжна атестація включає три складові: атестацію за теоретичною частиною (складання заліків, іспитів), атестацію за науково-дослідницькою частиною (поточна атестація раз на рік), проведення асистентської практики.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

На момент написання звіту та складання відомостей про самооцінювання Стандарт вищої освіти третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 035 «Філологія» не затверджений. Підсумкова атестація здобувачів проводиться за двома напрямками: складання комплексного підсумкового екзамену та «проведення прилюдного захисту результатів науково-дослідницької роботи, які представлені у вигляді дисертаційної роботи», що відповідає ЗУ «Про вищу освіту», «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)». На сьогодні ЗВО не має можливості створити разові ради для всіх аспірантів, відповідно до «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії».

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Проведення контрольних заходів регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в ХНУ імені В. Н. Каразіна» (розділ 5.3 <https://cutt.ly/dpwjlkU>), що розміщене на офіційному веб-сайті університету та знаходиться у вільному доступі для всіх учасників освітнього процесу. Під час проведеного аналізу членами ЕГ було встановлено, що здобувач має право бути ознайомлений із результатами своєї екзаменаційної (підсумкової залікової) письмової роботи не пізніше, ніж через п'ять робочих днів після її написання. У разі незгоди з результатами, здобувач вищої освіти має право подати в день оголошення оцінки або наступний робочий день завідувачу кафедри письмову апеляцію, вказавши конкретні причини незгоди з оцінкою. Завідувач кафедри разом з екзаменатором, залучаючи, за необхідності, інших фахівців, протягом трьох днів розглядає апеляцію і в усній формі сповіщає здобувача вищої освіти про результати розгляду. Здобувач має право на повторне виконання підсумкової роботи у разі одержання менше 50 балів. Проте як зазначено в СО, для здобувачів третього освітнього рівня цей бал становить 59. Повторне складання семестрового екзамену, повторне виконання підсумкової залікової роботи, повторне виконання контрольної роботи, повторне виконання індивідуального завдання допускається не більше трьох разів.

Об'єктивність екзаменаторів забезпечується, шляхом залучення до членів екзаменаційної комісії п'яти осіб, до яких обов'язково входять керівники (представники) Студентської ради університету (факультету) та профспілкової організації студентів факультету.

Регулювання конфліктних, дискримінаційних ситуацій, сексуального домагання передбачається «Положенням про врегулювання конфліктних ситуацій у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна», де чітко визначається процедура реагування, та визначається склад та діяльність Комісії з врегулювання конфліктних ситуацій. Процедура

врегулювання конфліктних ситуацій передбачає два способи: формальний та неформальний, є чітко визначена та оприлюднена для всіх зацікавлених осіб (<https://cutt.ly/0pwj797>).

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності відображене в «Кодексі цінностей Каразінського університету» наряду з дотриманням педагогічної та наукової етики. Популяризація академічної доброчесності серед учасників навчального процесу здійснюється шляхом проведення тематичних семінарів, майстер-класів, презентацій, лекцій, проведення триденного марафону в 2016 та презентація книги «Академічна честь як основа сталого розвитку університету». При проведенні аналізу офіційних джерел члени ЕГ з'ясували, що не менш вагомим кроком у популяризації академічної доброчесності є оприлюднення текстів дисертацій ректора та науково-педагогічних працівників ЗВО. Варто зазначити, що університет бере участь у чотирирічному Проєкті сприяння академічній доброчесності, ініційованому Американськими Радами з міжнародної освіти, метою якого є донесення до учасників освітнього процесу значимості академічної доброчесності.

Також, у ЗВО діє «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти...» від 14.05.2015 (<https://cutt.ly/spwkoSt>), що регламентує процедури запобігання академічного плагіату, зокрема, розгляд на засіданнях кафедр всіх підготовлених до друку наукових творів та навчальних видань; перевірка на відсутність академічного плагіату твору при рекомендації; перевірка на антиплагіат всіх наукових публікацій здобувачів та науково-педагогічних працівників. Дисертаційні дослідження також проходять перевірку перед поданням для захисту до спеціалізованих вченої ради університету. У разі виявлення академічного плагіату в дисертації на здобуття наукового ступеню така дисертація знімається із захисту незалежно від стадії розгляду без права повторного захисту. Відповідальність науково-педагогічних, наукових та інших працівників університету за академічний плагіат визначається їхніми посадовими інструкціями та Правилами внутрішнього розпорядку університету. Для технічної підтримки перевірки наукових та навчальних праць на наявність академічного плагіату на офіційному сайті університету розміщується посилання на сервіси з перевірки наукових праць на наявність плагіату.

При проведенні процедури на виявлення академічного плагіату застосовується антиплагіатна інтернет-система Strikeplagiarism.com (власність компанії Plagiat.pl). ЕГ були надані підтвердження (звіти Unicheck) стосовно реалізації даного положення (Додаток).

Слід зауважити, що всі потенційні публікації наукових періодичних видань університету також проходять багаторівневу перевірку за посередництвом редакційної колегії університету, подвійного рецензування, технічних засобів.

Загальний аналіз щодо Критерію 5

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5

Прозорість та зрозумілість контрольних заходів та критеріїв оцінювання, їхня доступність для всіх учасників освітнього процесу. Чітке та документально врегульоване дотримання академічної доброчесності. Використання технічних засобів з метою виявлення плагіату.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5

Не для всіх аспірантів є можливість утворити разові / постійно діючі спеціалізовані вчені ради.

Рекомендації:

Посилити діяльність, спрямовану на дотримання вимог щодо створення разових рад.

Рівень відповідності Критерію 5 Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5

Оскільки НПП мають високу публікаційну активність і продовжують подавати результати своїх досліджень до видань, які індексуються в базах Scopus і Web of Science, ситуація зі створенням рад може змінитися.

Критерій 6. Людські ресурси

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Реалізація ОНП забезпечується зусиллями кафедр факультету іноземних мов та філологічного факультету. Для здійснення освітнього процесу задіяні викладачі високої академічної кваліфікації, що підтверджується науковими ступенями, вченими званнями, публікаціями за останні 5 років, участю в конференціях, міжнародних проєктах, роботою в складах спеціалізованих учених рад. 50% кадрового складу – доктори філологічних наук, професори. Науково-педагогічні працівники І. Ісіченко, О. Кальниченко, А. Краснящих, О. Матушек, О. Ребрій, Л. Черноватий, І. Шевченко мають публікації у виданнях, що індексуються в міжнародних базах Scopus і Web of Science.

Загалом ЗВО дотримується принципу *fitness for purpose*, добираючи викладачів, виходячи із цілей ОНП. Аналіз публікацій за останні 5 років засвідчив відповідність ОК.

За окремим запитом ЗВО надав інформацію про підвищення кваліфікації викладачів, задіяних в освітньому процесі (Додаток). Усі викладачі проходять підвищення кваліфікації, як в українських ЗВО (здебільшого – у ХНУ імені В. Н. Каразіна), так і за кордоном, зокрема в Гайдельберзькому університеті (Німеччина), Вищій лінгвістичній школі м. Ченстохова (Польща) тощо.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У ЗВО задля забезпечення прозорих, відкритих процедур конкурсного відбору діє «Положення про порядок обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників» (<https://cutt.ly/jpwwQjA>). Пункт 4.3. названого Положення і пункт 5 «Положення про оцінювання педагогічних працівників» (<https://cutt.ly/5pwwlhJ>) засвідчують увагу ЗВО до професійної кваліфікації претендентів. Реалізація цих Положень, а також взаємодія адміністрації з НПП на засадах відкритості, колегіальності, доброзичливості, об'єктивності сприяє забезпеченню професіоналізму викладачів для забезпечення реалізації ОНП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Роботодавці-науковці, які працюють на посадах завідувачів кафедр, проректорів ВНЗ, наголосили, що з ними систематично узгоджується зміст навчання для здобувачів, особливо з точки зору сучасних вимог до лінгвістичних досліджень, оскільки важливо, щоб вони відповідали світовому рівню. Зокрема проректор з науково-дослідницької роботи «Народної української академії» Ольга Іванова засвідчила наукову співпрацю, а також залученість НПП академії до обговорення організації освітнього процесу за ОНП.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Під час спілкування з фокус-групою, зокрема професором Світланою Жаботинською (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького), завідувачем кафедри германської філології Іриною Кобяковою (Сумський державний університет) та іншими учасниками, вдалось з'ясувати, що НПП сповідують відкритість і залучають провідних фахівців до читання лекцій в межах освітнього процесу. Світлана Жаботинська підтвердила, що виступала з лекціями в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Також із лекціями приїжджав Даніель Вандервекен.

Здобувачі рівня «доктор філософії» підтвердили, що професіонали-практики залучаються до освітнього процесу, зокрема здобувачі наукової спеціалізації «перекладознавство» відзначили практичну роль зустрічі з представником онлайн-компанії «Proz.com».

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

У структурі ЗВО функціонує Інститут післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання. Серед запропонованих Інститутом є курси «Технології дистанційної освіти» (<https://cutt.ly/ypr5pPp>), «ТДО 2 (просунутий рівень)» (<https://cutt.ly/Zpr5Rkx>), «Сучасні методи планування, організації та проведення наукових досліджень та аналізу даних» (<https://cutt.ly/DpwxX3o>). Також Каразінський університет має низку угод із ЗВО Харкова (<https://cutt.ly/Vpr59yd>) для проходження науково-педагогічними працівниками безкоштовного стажування. Загалом НПП відзначили велику організаційну роботу ХНУ імені В. Н. Каразіна щодо сприяння професійному розвитку викладачів.

Факультет іноземних мов організував цикл інтерактивних семінарів з методики викладання предметів англійською мовою та з академічного письма для викладачів немовних факультетів (<https://cutt.ly/ipwk99g>). Також функціонує Міжнародний центр мовної сертифікації, який надає платні освітні послуги всім бажаним для підготовки і складання міжнародних іспитів з англійської мови.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Під час зустрічей із викладачами, начальником планово-фінансового відділу стало зрозумілим, що ЗВО використовує фінансове заохочення розвитку професійної майстерності науково-педагогічних працівників.

Цей аспект став і предметом Стратегії розвитку Каразінського університету на 2019–2025 роки, зокрема проєктів 5.5 «Професійне зростання», 5.7 «Справедливе заохочення».

Загальний аналіз щодо Критерію 6

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6

Залучення до освітнього процесу викладачів високої академічної та професійної кваліфікації; прозорі процедури конкурсного відбору викладачів; наявність внутрішніх програм професійного розвитку викладачів; фінансове стимулювання викладачів задля розвитку професійної майстерності та наукового стимулювання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6

Відомості про самооцінювання, спілкування з різними фокус-групами засвідчують слабе залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу; професіоналів-практиків, представників роботодавців – до навчального процесу (для окремих наукових спеціалізацій). Також це залучення носить несистемний характер і не стосується здобувачів усіх наукових спеціалізацій.

Рекомендуємо:

1) продовжити позитивну практику публікації результатів наукових досліджень у виданнях, що індексуються у міжнародних базах Scopus і Web of Science;

2) активно і системно залучати роботодавців і професіоналів-практиків до освітнього процесу за ОНП.

Рівень відповідності Критерію 6 Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6

ОНП загалом відповідає 6 критерію з недоліками, які можуть бути усуненими в робочому порядку, оскільки ЗВО має широке коло контактів, які варто залучати до освітнього процесу.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЗВО достатньою мірою забезпечений власною матеріально-технічною базою, що в повній мірі сприяє досягненню визначених ОНП цілей та ПРН. При проведенні огляду матеріально-технічного забезпечення члени ЕГ впевнились у оснащеності навчальних класів мультимедійними проекторами.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ЗВО забезпечує безоплатний доступ до власної інфраструктури, інформаційних ресурсів, бібліотеки та надає можливість користуватись мережею вай-фай. Учасники освітнього процесу, за наявності реєстраційної картки, мають право послуговуватись потужними ресурсами Центральної наукової бібліотеки, а також ресурсами Центру інтернет технологій, що надає доступ до наукових, освітніх електронних баз даних, сайтів бібліотек, електронних архівів наукових публікацій, електронних каталогів тощо (<https://cutt.ly/5pwlW0>). Значною перевагою є те, що на період карантину та дистанційного навчання користувачі мали змогу працювати з ресурсами бібліотеки віддалено, зокрема, архівом рідкісних видань та рукописів, електронним архівом Харківського університету імені В. Н. Каразіна, що вміщує наукові публікації працівників та студентів Каразінського університету, статті з наукових журналів, монографії, дисертаційні матеріали, навчально-методичні розробки. Варто зазначити можливість здобувачів та НПП скористатись доступом до різноманітних баз даних, зокрема, EBSCO, SCOPUS, WEB OF SCIENCE, журналів та книг видавництва Springer, журналів Oxford University Press, що забезпечує високий рівень навчальної та наукової діяльності аспірантів та викладачів. Фокус-група аспірантів при зустрічі з членами ЕГ підкреслила потужний ресурс бібліотеки та репозиторію, що задовольняє їхні потреби при проведенні наукової розвідки. На базі ЗВО також діє Центрі «Вікно в Америку», що надає доступ до віртуальної бази даних бібліотеки Міжнародної інформаційної служби Держдепартаменту США «eLibraryUSA».

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Експертній групі був наданий відеоролик презентація, при перегляді якого члени ЕГ впевнились у безпечності освітнього середовища для всіх учасників освітнього процесу, що регламентується «Положенням про освітній процес», Статутом та Правилами внутрішнього розпорядку університету. При аналізі публічних джерел було встановлено, що в ЗВО діє Навчальний центр соціально-виховної та поза освітньої діяльності, однією з функцій якого є надання соціальної, консультативної юридичної допомоги, психологічної підтримки, страхування.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Як було встановлено членами ЕГ, у ЗВО діють органи студентського самоврядування, до яких входять Студентська рада та Студентська рада студмістечка. Діяльність органів студентського самоврядування націлена на захист прав та інтересів здобувачів, участь в управлінні університетом; забезпечення якості та контролю освітнього процесу; участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної та навчально-виховної роботи, призначення стипендій, оздоровлення; внесенні пропозицій щодо розвитку матеріальної бази університету. Також у ЗВО діє Первинна профспілкова організація студентів, аспірантів і докторантів, до напрямків діяльності якої належить підтримка малозабезпечених студентів; надання пільгових путівок для оздоровлення до СOT «Фігуровка»; оформлення житлових субсидій; оформлення міжнародного студентського посвідчення ISIC та IYTC тощо. Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених є ще одним органом студентського самоврядування, до сфери діяльності якого належить забезпечення студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених університету інформацією задля успішної реалізації наукової діяльності; заохочення осіб, які навчаються та/або працюють в університеті та демонструють

високі результати у сфері наукових досліджень, впровадження наукових розробок, популяризації науки та наукової діяльності тощо; представництво інтересів студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених університету перед адміністрацією університету; здійснення інформаційної підтримки аспірантів, зокрема інформування про майбутні конференції, можливості внутрішньої та міжнародної мобільності, гранти, що було підтверджено при зустрічі членів ЕГ з фокус-групами здобувачів та органів студентського самоврядування.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Право на освіту осіб з особливими освітніми потребами регулюється «Положенням про організацію інклюзивного навчання у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна» (<https://cutt.ly/8pwlmw8>), яким гарантується створення групи психолого-педагогічного супроводу (до завдань якої входить навчально-організаційний супровід, психолого-педагогічний супровід, соціальний супровід); розробка індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами; організація підготовки (підвищення кваліфікації) НППІ Університету та соціальних працівників, волонтерів для роботи із здобувачами вищої освіти з особливими освітніми потребами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів; провадження інформаційно-просвітницької діяльності з формування толерантного ставлення до здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. Підтвердженням доступності до навчальних приміщень осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення є довідка, представлена ЗВО від 02.04.19р. (<https://cutt.ly/VpwlUcV>). Беззаперечною перевагою є те, що, у відкритому доступі оприлюднена схема доступності корпусів для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення та вказані номери телефонів, за якими можна отримати послугу супроводу чи допомоги (<https://cutt.ly/BpwlGyC>).

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Процедура врегулювання конфліктних, дискримінаційних ситуацій, сексуального домагання передбачається «Положенням про врегулювання конфліктних ситуацій...», де чітко визначена процедура реагування, визначається склад та діяльність Комісії з врегулювання конфліктних ситуацій. Така процедура передбачає два способи: формальний та неформальний, є чітко визначеною та оприлюдненою для всіх зацікавлених осіб.

Здобувачі освіти мають право отримати безкоштовну юридичну консультацію в Юридичній клініці та юридичному відділі університету; правову допомогу в первинній профспілковій організації студентів, аспірантів і докторантів університету. У ЗВО діє Антикорупційна програма, що передбачає запобігання корупційним правопорушень, їх виявлення, розкриття та розслідування; мінімізацію та усунення наслідків. Усі учасники освітнього процесу залучені до формування культури нетерпимості до корупції та підтримки високо етичної та культурної поведінки. Працівники Університету під час виконання своїх службових повноважень зобов'язані неухильно дотримуватися вимог закону та загальноновизнаних етичних норм поведінки, бути ввічливими у стосунках з громадянами, керівниками, колегами і підлеглими.

Загальний аналіз щодо Критерію 7

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7

Задовільне матеріально-технічне забезпечення, доступ до фахової літератури, зокрема дистанційний, нормативні документи ЗВО націлені на регулювання навчання осіб з особливими освітніми потребами, протидію корупції та запобігання виникнення конфліктних ситуацій.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7

Слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 7 Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7

ОНП відповідає визначеному критерію.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП регулюються «Положенням про організацію освітнього процесу...», а також «Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості) Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна». ЕГ пересвідчилась, що документи оприлюднено в мережі Інтернет на офіційному сайті університету <https://cutt.ly/1pwz3Cm>, <https://cutt.ly/Npwxу3o>.

Експертна група через аналіз наданих документів та зустрічі з гарантом, здобувачами, роботодавцями та іншими стейкхолдерами підтверджує, що ЗВО в основному дотримується процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП. Проте слід зауважити, що ОНП 2016 року була оновлена лише у 2019 році. Порівняльний аналіз цих 2 документів дає підстави стверджувати, що оновились лише ПРН. Інші складові ОНП також потребують оновлення.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ЕГ встановила, що опитування здобувачів вищої освіти на ОНП «Філологія» проводяться в паперовому вигляді, під час яких аспіранти висловлюють свої пропозиції щодо змісту та організації навчального процесу. Результати цих опитувань узагальнюються робочою групою.

На основі наданих документів можна констатувати, що здобувачі освіти на 100% поінформовані про можливості використання академічної свободи, академічної доброчесності, задоволені контентом дисциплін; частково задоволені відповідністю академічних курсів своїм науковим інтересам. Здобувачі освіти виявились не достатньо поінформовані про право брати участь в обговоренні змісту РПНД та ОНП.

Для забезпечення якості ОНП також беруться до уваги пропозиції здобувачів вищої освіти, що висловлюються ними безпосередньо під час спілкування з науковими керівниками, викладачами на семінарах, зустрічах, обговореннях, працівниками відділу аспірантури тощо. Аспіранти долучаються до участі в роботі Вчених рад факультетів, наукових товариств, зокрема, Ради молодих науковців ХНУ імені В. Н. Каразіна, органів самоврядування, де мають змогу впливати на контроль і підвищення якості освіти.

Останнє опитування здобувачів третього освітнього рівня проводилось у жовтні-листопаді 2019 року. ЕГ було надано результати опитування (<https://cutt.ly/BrwvyPc>) та витяг з протоколу засідання вченої ради щодо усунення виявлених недоліків. Згідно з протоколом термін їх усунення – жовтень 2020.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Роботодавців долучають до процедур забезпечення якості згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу» в університеті (система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти – пп. 8.14 Положення). ЕГ підтверджує інформацію, вказану в самоаналізі, щодо залучення роботодавців до процесу забезпечення якості ОНП через процедуру рецензування програм.

Ознайомлення з відгуками роботодавців на ОНП дає підстави вважати, що вони носять дещо формальний характер, оскільки не містять будь-яких рекомендацій чи зауважень. Деякі твердження виглядають суперечливими, зокрема те, що дисципліни за вибором ЗВО є нормою.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Інформація щодо кар'єрного шляху докторів філософії за цією освітньою програмою відсутня. Водночас зустріч з адміністративним персоналом дала можливість встановити, що ЗВО приділяє недостатню увагу аналізу інформації щодо кар'єрного шляху випускників аспірантури. Проте слід зазначити, що більшість випускників працюють як НПП у різних структурних підрозділі цього ЗВО. Інші випускники працюють в інших ЗВО та державних інституціях. У ЗВО також є асоціація випускників.

Під час зустрічі з фокус-групою випускників, ЕГ мала змогу пересвідчитись, що вони підтримують тісний контакт з викладачами та науковими керівниками.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

В університеті розроблено та затверджено «Порядок проведення внутрішніх аудитів системи управління якістю та здійснення коригувальних і запобіжних дій...» (<https://cutt.ly/dpwwvbxE>). Підрозділи, що забезпечують основні процеси, перевіряють не рідше 1 разу на рік. ЕГ пересвідчилась, що за результатами проведення останнього внутрішнього аудиту системи управління якістю освіти (травень 2019 року) було виявлено певні недоліки в оформленні документації, за які відповідають структурні підрозділи (окремі робочі програми навчальних дисциплін не були оформлені належним чином).

Аналіз документів дає підстави стверджувати, що недоліки щодо ОНП виявляють також шляхом опитування. Звіт про виконання процедур щодо усунення недоліків, виявлених під час останнього опитування, заплановано на жовтень 2020.

Під час онлайн-зустрічі з фокусною групою адміністративного персоналу представник центру якості зосереджувала увагу на вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі на бакалаврському та магістерському рівнях, проте цей аспект недостатньо врахований на третьому рівні освіти.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

ОНП акредитується вперше.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Під час онлайн-візиту ЕГ з'ясувала, що для внутрішнього забезпечення якості освіти за ОНП «Філологія» випускові кафедри та відповідні факультети взаємодіють зі структурними підрозділами Управління якості освіти університету, яке має такі навчальні центри у своїй структурі: 1. організації освітньої діяльності. 2. менеджменту якості та моніторингу освітнього процесу. 3. методичної роботи. 4. практичної підготовки і працевлаштування. 5. соціально-виховної та позаосвітньої діяльності. 6. комп'ютерних технологій. 7. технічного забезпечення та виставкової діяльності (<https://cutt.ly/ipwvVO9>).

Під час підготовки до візиту, онлайн-зустрічей та написання звіту експерти пересвідчилися в реально наявній і сформованій культурі якості в ЗВО. Ця культура виявлялася як в організації надання документів під час підготовки до візиту, власне онлайн-візиту, так і в чіткому розумінні кожним учасником, запрошеним на зустрічі, своєї ролі в освітньому процесі та розвитку ЗВО, про що свідчили чіткі, лаконічні, фахові відповіді на всі поставлені експертною групою запитання.

Навчальна, освітня, наукова діяльність відбувається злагоджено, сприймається усіма учасниками позитивно, про що свідчать бесіди з фокус-групами.

Загальний аналіз щодо Критерію 8

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8

Сильною стороною в контексті Критерію 8 є популяризація серед здобувачів та НПП культури якості, яка сприяє постійному розвитку ОНП та освітньо-наукової діяльності за цією програмою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8

Представники роботодавців не змогли пояснити, як їх залучають до процесів розроблення, моніторингу та періодичного перегляду ОНП. Ними було зазначено лише активну співпрацю на науковій ниві через участь у конференціях.

Рекомендуємо:

1) впроваджувати процедури більш ефективного залучення роботодавців до процесів розроблення, моніторингу та періодичного перегляду ОНП.

Рівень відповідності Критерію 8 Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8

Зважаючи на позитивні практики в контексті 8 критерію і на те, що виявлений недолік ЗВО спроможний усунути самостійно в процесі освітньої діяльності, а також на те, що недолік загалом не впливає на якість освітнього процесу, експертна група вважає за належне оцінити рівень відповідності критерію як В.

Критерій 9. Прозорість та публічність

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЕГ пересвідчилась, що права та обов'язки учасників освітнього процесу визначені в таких документах, які оприлюднені на сайті університету: «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук», «Статут ХНУ імені В. Н. Каразіна» (<https://cutt.ly/Frtjzbzm>); «Кодекс цінностей Каразінського університету» (<https://cutt.ly/Wpwb9Nh>); «Правила внутрішнього розпорядку ХНУ імені В. Н. Каразіна» (<https://cutt.ly/MpwnnttA>); «Про організацію освітнього процесу в ХНУ імені В. Н. Каразіна» (<https://cutt.ly/Ppwnj0p>), «Про зміни до Положення про організацію освітнього процесу» (<https://cutt.ly/QptjZRr>); «Про посадові обов'язки ректора та проректорів»; «Положення про організацію освітнього процесу»; Контракт здобувача вищої освіти (<https://cutt.ly/Bpwmicb>).

Згідно з опитуванням кожний здобувач знає, де шукати необхідну інформацію. ЕГ підтверджує, що усі необхідні для організації освітнього процесу документи, є у вільному доступі.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

На сайті Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна є розділ Проекти для обговорення (<https://cutt.ly/qptlPWY>). На момент проходження акредитації термін внесення пропозицій був уже завершений, тому ЕГ не могла пересвідчитись, як функціонує опція внесення змін. Проте в цьому розділі вказано електронну скриньку, на яку бажаючі можуть надсилати побажання та рекомендації.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

У ході експертизи підтверджено факт оприлюднення на офіційному сайті точної та достовірної інформації про ОНП «Філологія» (у тому числі її цілі, очікувані результати навчання та компоненти в обсязі, достатньому для інформування відповідних зацікавлених сторін (стейкхолдерів) та суспільства. Цей факт встановлено на підставі інформації, отриманої під час зустрічі із фокусними групами та аналізу сайту. ОНП «Філологія» за 2016 рік розміщена за посиланням: <https://cutt.ly/7ptxsx2>

Загальний аналіз щодо Критерію 9

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9

Офіційний сайт ХНУ імені В. Н. Каразіна є доступним для кожного інтернет-користувача, у тому числі для здобувачів за третім (доктор філософії) рівнем вищої освіти, які навчаються за ОНП «Філологія»; розгалужена і логічна структура нормативно-правових локальних документів ЗВО; наявна вся необхідна інформація про освітню програму в обсязі, достатньому для інформування стейкхолдерів та суспільства.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9

На сайті університету відсутня інформація щодо результатів опитування роботодавців з приводу участі у процесі розроблення змін та оновлення ОНП.

Рекомендуємо залучати роботодавців до опитувань щодо розроблення змін задля оновлення ОНП.

Рівень відповідності Критерію 9 Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9

У ХНУ імені В.Н. Каразіна дотримано всі вимоги щодо забезпечення прозорості та публічності діяльності. ЕГ мала можливість пересвідчитись, що заклад дійсно дотримується усіх вимог у межах критерію 9. Проте ЕГ рекомендує розміщувати на сайті інформацію врахування рекомендацій щодо покращення ОНП усіх стейкхолдерів освітнього процесу.

Критерій 10. Навчання через дослідження

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів

(ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Детальне вивчення змісту ОНП, ознайомлення з тематикою дисертацій здобувачів показали, що освітньо-наукова програма відповідає науковим інтересам аспірантів. ЕГ підтверджує, що зміст ОНП забезпечує повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у ЗВО. ОНП охоплює новітні напрями досліджень у галузях лінгвістики (слов'янські та германські мови), перекладознавства, зарубіжного та слов'янського літературознавства.

Аналіз індивідуальних планів аспірантів дав змогу ЕГ пересвідчитись у дотичності дисциплін, включених до навчальних планів аспірантів, тематиці їхніх досліджень. Так, аналіз індивідуального плану Христини Макарадзе чітко демонструє дотичність її теми дисертації «Ідеологічний дискурс романів Івана Багряного “Сад Гетсиманський” та “Тигролови” (літературні твори та їх кіноверсії)», зокрема до таких дисциплін за вибором, як «Інтертекстуальність художнього тексту», «Рецепція Біблії в українській літературі 19–21 ст.», «Герменевтичний аналіз художнього тексту».

ОНП зорієнтована на формування компетентного фахівця і викладача. Асистентська практика є обов'язковим компонентом ОНП (72 год у 3–4 семестрах), що забезпечує повноцінну підготовку аспірантів до викладацької діяльності у ЗВО за спеціальністю «Філологія». Її метою є формування науково-педагогічних та спеціальних професійних компетентностей здобувачів як майбутніх викладачів ЗВО.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

ЕГ пересвідчилася, що за ключовими словами і науковими публікаціями наукова діяльність аспірантів відповідає напрямам досліджень наукових керівників. (Додаток). ЕГ отримала таблиці публікацій наукових керівників та здобувачів, у яких подається відповідна інформація. Зокрема, у наукового керівника д.ф.н., проф. А. П. Мартинюк аспірантка О. О. Мелешенко пише дисертацію на тему «Комунікативні стратегії і тактики політичного твітінгу (на матеріалі твіттеру Дональда Трампа)». Аналіз публікацій наукового керівника показав чітку кореляцію її наукових інтересів з інтересами аспірантки (Martyniuk, A. (2017). The Art of Metaphoric Political Insult within the Cognitive Framework. In Language – Literature – the Arts: A Cognitive-Semiotic Interface. Frankfurt am

Main: Peter Lang, 2016. P. 245–261. Стаття: <https://cutt.ly/apwmFQz> (Scopus = SENSE, rank C); Martynyuk, A., & Ponikaryova, A. (2018). Syntactic Rhythm of Political Speeches as a Psycholinguistic Tool of Suggestive Influence. In *Psycholinguistics* 24(2). P. 181–197. Стаття: <https://cutt.ly/cpwmVVb> (Web of Science: <https://cutt.ly/4pwm4yw>).

У межах ЗВО функціонує кілька наукових лінгвістичних шкіл, що створює сприятливий клімат та умови для становлення молодих науковців (І. С. Шевченко – комунікативно-дискурсивний напрям у лінгвістиці, О. В. Ребрій – перекладознавчі дослідження, Л. С. Піхтовнікова – прагмастилістика і синергетика дискурсу).

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

ЕГ переконалася, що ЗВО організаційно та матеріально забезпечує в межах ОНП можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів. Для цього є багато способів та можливостей.

Електронна бібліотека ЦНБ містить більше 800 000 назв та понад 1 000 000 примірників. Для упровадження новітніх навчальних і дослідницьких технологій університет має достатню кількість аудиторій з мультимедійним обладнанням. Для апробації результатів наукових досліджень аспірантів університет забезпечує можливість їх публікації у трьох фахових журналах МОН України: Вісники ХНУ імені В. Н. Каразіна серій «Філологія» / «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов» та Міжнародного електронного збірника наукових праць «Когніція, комунікація, дискурс» (категорія «Б»). Їх результати обговорюються на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, семінарах і круглих столах, що регулярно проводить ХНУ імені В. Н. Каразіна, зокрема Всеукраїнська наукова конференція «Academic and Scientific Challenges of Diverse Fields of Knowledge in the 21st Century» (28 лютого 2020 р.), XIX наукова конференція з міжнародною участю «Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація» (07 лютого 2020р.), V Міжнародна наукова конференція "Художні феномени в історії світової літератури: перехід мови в письменництво ("Міжкультурний діалог")» (12–13 квітня 2019 р.) (<https://cutt.ly/wptQrNN>) та ін.

Завдяки створеним можливостям аспіранти мають гарні показники щодо участі в конференціях та кількості статей: Є. Полякова (рік вступу 2016) має 4 фахові статті, 1 статтю у міжнародному реферованому журналі, індексованому у наукометричних базах, участь у 8 конференціях та 2 тез.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

Під час підготовки до візиту та власне онлайн-акредитації було підтверджено, що ЗВО забезпечує можливості для долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти, зокрема ЗВО постійно повідомляє про міжнародні проекти, програми, гранти. ЕГ засвідчує участь аспірантів та наукових керівників у міжнародних проектах. Зокрема, аспірант Я. В. Верменич (керівник проф. О. І. Морозова) бере участь у міжнародному дослідницькому проекті за підтримки Erasmus+: KA2 «Foreign Language Teaching capacity Development as a way to Ukraine's Multilingual Education and European Integration». ЕГ засвідчує також участь у міжнародних дослідницьких проектах за підтримки Erasmus доцента А. М. Пшеничних «Climate Change Narratives of Entanglement: Images, Algorithms and Audiences on Social Media» (Royal Holloway, University of London).

На основі аналізу індивідуальних планів ЕГ пересвідчилась, що аспіранти 4 року навчання мають у середньому по 6–7 публікацій та 5–6 виступів під час конференцій.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Під час онлайн-зустрічей підтверджено інформацію, яку надано у відомостях про самооцінювання, щодо спільних досліджень наукових керівників і аспірантів у рамках науково-дослідних робіт. Наприклад, «Світова література і класичні мови в сучасному науковому дискурсі» (доц. А. П. Краснящих, аспірантка Є. І. Василюк); «Проблеми методу, поетики і жанру російської літератури XIX–XXI століть» (проф. І. І. Московкіна, аспірантка Є. О. Полякова); «Еколінгвістичний підхід до аналізу германських мов та процесу їх навчання у закладах вищої освіти України» (проф. О. І. Морозова, аспіранти Я. В. Верменич, Д. О. Побережний).

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Проведення онлайн-зустрічей та ознайомлення з документами підтвердило, що всі учасники ОНП «Філологія» добре усвідомлюють важливість академічної доброчесності в науковій та освітній діяльності та неуклібно дотримуються її. Перевірка наукових статей та дисертаційних робіт за допомоги антиплагиатної інтернет-системи Strikeplagiarism.com (розробник Plagiat.pl) забезпечує дотримання стандартів і вимог щодо самостійності виконання наукового дослідження.

ЗВО має налагоджену процедуру рецензування та перевірки наукових робіт на плагіат.

Випадків порушення академічної доброчесності виявлено не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 10

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10

ЗВО організаційно та матеріально забезпечує у межах ОНП проведення та апробації результатів наукових досліджень аспірантів відповідно до їхньої науково-дослідної тематики (велика кількість конференцій, можливість публікацій, долучення до міжнародної академічної спільноти тощо). Широко впроваджена в ЗВО система академічної доброчесності, з якою знайомі та яка доступна здобувачам освіти. Позитивною практикою є участь наукових керівників і аспірантів у дослідницьких проектах. Здобувачі ОНП ознайомлені з питаннями академічної доброчесності та дотримуються її. Популяризація відбувається через низку заходів, що підтверджено під час опитування здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10

Доцільним є розширення переліку вибіркових дисциплін з урахуванням специфіки наукових досліджень аспірантів. НПП, які забезпечують викладання та керівництво науковими роботами за науковими спеціальностями «українська мова» та «російська мова», активізувати зусилля для написання статей, що індексуються в наукометричних базах Web of Science, Scopus, та збільшення активності в міжнародних проектах.

Рівень відповідності Критерію 10 Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10

У цілому ОНП відповідає критерію 10. Виявлені ЕГ недоліки суттєво не впливають на загальну якість підготовки докторів філософії за ОНП «Філологія».